

Čís. 12383.

Splátkové obchody (zákon ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák.).

Při splátkových obchodech nenastává ztráta lhůt a dospělost celého nedoplatku kupní ceny o sobě (automaticky) tím, že kupující jest v prodlení aspoň se dvěma splátkami bezprostředně za sebou následujícími, nýbrž nastane teprve tím, že prodatel toto své právo vykoná.

Nevykoná-li prodatel vyhražené právo ztráty lhůt a sečká-li dále, nastane dospělost celého nedoplatku kupní ceny až po uplynutí všech ujednaných lhůt a od té doby počne běžeti také promlčecí lhůta podle § 1486 čís. 1 obč. zák.

(Rozh. ze dne 23. února 1933, Rv I 1337/31.)

Žalovaný koupil od žalobce v červnu 1926 motorové kolo za 22.700 Kč a splatil na kupní cenu 10.000 Kč. Zbytek kupní ceny byl splatný v měsíčních lhůtách po 500 Kč. Žalovaný zapravil jen jedinou měsíční splátku, a to dne 3. srpna 1926. Proti žalobě o zaplacení celé kupní ceny, zadané na soudě dne 24. ledna 1930, namítl žalovaný mimo jiné promlčení, jež prý počalo běžeti posledním placením, takže se zažalovaný nárok promlčel v srpnu 1929. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o niž tu jde, v d ů v o d e c h: Žalovaný namítá promlčení žalobního nároku, poněvadž jde o obchod, u něhož smluvena byla ztráta lhůt při neplacení dvou lhůt, a poněvadž tyto dvě lhůty nebyly zaplacený a poslední lhůta byla zaplacená dne 3. srpna 1926, stal se celý zbytek ztrátou lhůt splatným najednou, počínajíc měsícem říjnem 1926 a následkem toho jest žalobní nárok promlčen, poněvadž žaloba byla podána dne 24. ledna 1930. Avšak tato úvaha není správná. Jest sice pravda, že podle § 3 zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. může nastati při neplacení dvou lhůt ztráta lhůt, avšak tato ztráta lhůt nenastává automaticky, když ty dvě lhůty zaplacený nebyly, nýbrž nastupuje teprve tehdy, když oprávněný o ni požádá, poněvadž výkon toho právě vykonati nemusí, nýbrž může. Nastane tedy splatnost teprve, když oprávněný tohoto svého práva použije a ztrátu lhůt uplatňuje. V souzeném případě uplatnil žalobce své právo teprve žalobou, nemohlo tudíž nastati ještě promlčení, ana žaloba byla podána dnem 24. ledna 1930.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Po právní stránce byla věc odvolacím soudem posouzena správně a dovolací důvod podle § 503 čís. 4 c. ř. s. není opodstatněn. Mylný jest dovolatelův názor, že zažalovaná pohledávka zanikla promlčením, ježto tříletá promlčecí lhůta počala běžeti již od doby, kdy žalovaný nedoržel druhou a třetí měsíční splátku po 500 Kč. Tříletá promlčecí lhůta podle § 1486 čís. 1 obč. zák. se počíná dnem splatnosti p o h l e d á v-

k y za dodané věci. V souzeném případě šlo o obchod splátkový podle zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák., a není sporné, že koupě motocyklu byla ujednána v červnu 1926 a že nedoplatek kupní ceny 12.700 Kč s připočtením 12% úroků z prodlení měl býti zapraven v měsíčních splátkách po 500 Kč od června 1926. Ustanovení § 3 zákona čís. 70/1896 ř. z. poskytuje sice prodávateli možnost, by za stanovených tam předpokladů uplatnil výhradu ztráty lhůt, ale ztráta lhůt a tudíž splatnost celého nedoplatku kupní ceny nenastává již sama o sobě (automaticky) tím, že kupující jest v prodlení aspoň se dvěma splátkami bezprostředně za sebou následujícími, nýbrž nastane teprve tím, že prodávatel toto své právo vykoná. Vyplývá to jasně ze slov zákona »může vykonati toto právo...«. Nevykoná-li prodávatel vyhražené právo ztráty lhůt a sečká-li dále, nastane splatnost celého nedoplatku kupní ceny až po uplynutí všech ujednaných lhůt a od té doby počne běžeti také promlčecí lhůta podle § 1486 čís. 1 obč. zák. Posuzuje-li se věc s tohoto hlediska, jest nepochybné, že v době podání žaloby — to jest dne 24. ledna 1930 — tříletá lhůta promlčecí ještě neuplynula.

Čís. 12384.

**Ochrana nájemců (zákon ze dne 28. března 1928, čís. 44 sb. z. a n.).
Pronajímatel náhradního bytu (§ 32 zákona) nemůže jednostranně zvýšiti nájemné, jež ujednal s nájemcem náhradního bytu.**

(Rozh. ze dne 23. února 1933, Rv I 1450/31.)

Žalovaný obýval v domě Františka V-a náhradní byt na základě soudního usnesení za roční nájemné 1.600 Kč. Vnucený správce pronajímatelova domu zvýšil k 1. dubnu 1930 čtvrtletní nájemné na 900 Kč. Žalovaný, neuznáváje toto zvýšení, složil dosavadní nájemné 400 Kč na soudě. Proti žalobě vnuceného správce o zaplacení nájemného za čtvrtletí dubnové a červencové 1930 po 900 Kč, celkem 1800 Kč, namítl žalovaný, že požadované zvýšení jest vzhledem k § 32 zákona o ochraně nájemců nepřijatelné. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud vyhověl částečně odvolání žalovaného a zamítl žalobu, by byl žalovaný uznán povinným zaplatiti žalobci 1400 Kč; odvolání co do zaplacení dalších 400 Kč nevyhověl a napadený rozsudek v tomto směru potvrdil. Důvody: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatel v tom, že soud první jest právního názoru, že z náhradního bytu může již v druhém období jeho nájmu pronajímatel libovolně zvýšiti činži, poněvadž náhradní byt podléhá podle § 32 zákona o ochr. náj. jen co do výpovědi nikoli však co do nájemného zákonu o ochraně nájemníků. Odvolatel však míní, že náhradní byt byl mu přikázán usnesením soudním, v němž byla i výše nájemného stanovena na 1.600 Kč, a nemůže proto žalobce jednostranně činži tu zvýšiti na 3.600 Kč ročně po dobu, co zákon o ochraně nájemníků bude trvati. Soud odvolací sdílí stanovisko odvolatele z těchto